

2025

Dit deden wij voor uw gemeente

Jaarverslag
Gemeente Gorinchem

Wat deed OZHZ?

Voor de leefomgeving, inwoners en ondernemers

Bekijk de online jaarverslagomgeving van uw gemeente. U leest daar het hele jaar door over de laatste vergunningsprocedures en toezichtacties. We nemen u ook mee in onze verhalen over de meest actuele onderwerpen.

Van hoe de woonwijk van de toekomst eruitziet tot aan thema's die direct invloed hebben op de gezondheid en leefomgeving. Denk aan PFAS in de tuin, de gevolgen van de Kaderrichtlijn Water voor het beheer van onze waterkwaliteit, en actuele inzichten over fijnstof en de invloed daarvan op de luchtkwaliteit. Daarnaast laten we zien hoe innovaties zoals dronetoezicht bijdragen aan slimmer en veiliger werken bij gebiedstoezicht.

U leest interviews met experts en ziet wat adviezen in de praktijk betekenen. Het is de online omgeving waar iedereen kan zien wat OZHZ betekent voor de leefomgeving. U, maar ook iedere inwoner, ondernemer, raadslid, ambtenaar of samenwerkingspartner.

Scan de bijgaande QR-code met uw mobiele telefoon of kijk op <http://www.ozhz.nl/regio/Gorinchem-2025>

Voorwoord

Een veilige, gezonde en duurzame leefomgeving. Daar werken wij bij OZHZ elke dag aan, samen met uw gemeente. In 2025 kreeg die samenwerking extra betekenis: dit was het eerste uitvoeringsjaar van de Nota VTH 2025–2028 en de Omgevingswet kreeg verder vorm in de praktijk.

OZHZ voerde voor uw gemeente alle milieubasistaken uit en ondersteunde u met vergunningverlening, toezicht, handhaving en advisering. Daarbij stonden actuele opgaven centraal, zoals woningbouw, energiebesparing, stikstof en de transitie naar een circulaire economie. We werkten risicogericht, informatiegestuurd en met oog voor lokale keuzes binnen regionale samenhang.

In 2025 werkten we ook aan onze vernieuwde missie en visie. OZHZ ontwikkelt zich verder als expertisedienst: een logische en vertrouwde partner die kennis, data en expertise inzet over de hele beleidscyclus.

In dit jaarverslag vindt u de belangrijkste resultaten en cijfers. Ons werk heeft ook financiële impact. Dit jaar zijn we boven de 100% uitgekomen, omdat er op uw verzoek meer advieswerkzaamheden zijn uitgevoerd dan verwacht. Daarnaast was begin 2025 al bekend dat het budget voor een aantal werkzaamheden onvoldoende toereikend was.

Via [onze online jaarverslagomgeving](#) blijft u het hele jaar door op de hoogte van ons werk.

Ik wens u veel leesplezier!

Ronald Visser
Directeur

Vragen over dit jaarverslag?

U kunt altijd terecht bij de relatiebeheerder. Voor uw gemeente is Harrie Nuijten. Harrie is te bereiken via

06 – 30375881 of via

hjm.nuijten@ozhz.nl

1. Regiobrede ontwikkelingen

Nota Vergunningen, Toezicht & Handhaving (VTH)

Uw gemeente stelde in 2024 de Nota VTH 2025 – 2028 vast, waarin het gezamenlijke beleidskader en de strategie voor de uitvoering van vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH) vastligt voor alle gemeenten in de regio Zuid-Holland Zuid. 2025 is het eerste uitvoeringsjaar. We zetten vergunningverlening, toezicht, handhaving en advisering zo gericht mogelijk in voor de leefomgeving. We stelden locatieplannen voor bedrijven op voor diepgaand, locatie specifiek toezicht en maakten een start met de brancheaanpak voor een integrale toezichtaanpak, afgestemd op het type bedrijf in de branche.

Met u in gesprek over bodemtaken

2025 was het tweede jaar dat de Omgevingswet van kracht is. En met de komst van de Omgevingswet is er voor uw gemeente een taak en verantwoordelijkheid bijgekomen ten aanzien van de bescherming van de bodem. Die taak voerde OZHZ al uit namens de provincie. Sinds 1 januari 2024 voeren we deze uit namens u. Over deze verandering en over de gevolgen ervan voor zowel de gemeenten als OZHZ zijn gedurende de zomermaanden van 2025 gesprekken gevoerd tussen medewerkers van OZHZ en medewerkers van de gemeenten. Die gesprekken vonden doorgaans plaats bij de gemeenten en hadden tot doel om inzichtelijk te maken wat OZHZ allemaal doet op bodemgebied en om zicht te krijgen op de ontwikkelingen die op korte en lange termijn van betekenis zijn voor de bodem en voor de benodigde inzet van OZHZ.

Zo is gesproken over 'vrije veld toezicht'. Dat is niet-gepland toezicht dat plaatsvindt in het verlengde van gepland toezicht op basis van het RUN Bodem. Deze vorm van toezicht is niet opgenomen in het jaarprogramma 2025. Het vrije veld toezicht blijkt in de praktijk bijzonder effectief te zijn en leidt tot daadwerkelijk geconstateerde overtredingen. Een vast gespreksonderwerp was ook de wens van OZHZ om te beschikken over een projectenkaart of projectenlijst inclusief tijdspad, zodat OZHZ tijdig inzicht heeft in het grondverzet binnen de gemeente en de inzet hierop kan afstemmen. Zo worden vertragingen voorkomen en tegelijkertijd behoud van de kwaliteit van de bodem beter gewaarborgd. Over deze wens bestond consensus en gemeenten delen beschikbare informatie met OZHZ.

Ook spraken we over het Digitaal Stelsel Omgevingswet en de regionaal afgestemde en door de gemeenten in 2025 vastgestelde bodemregels. De gesprekken zijn door u en ons als heel nuttig ervaren. Daarom is afgesproken om de gesprekken jaarlijks te herhalen zodat OZHZ een goede inschatting kan maken van de uit te voeren taken en de daarvoor benodigde budgetten en capaciteit.

Versterking adviestaken

Zoals gebruikelijk adviseerde OZHZ bij ruimtelijke projecten en bij de herziening of wijziging van omgevingsplannen. We zaten bij nieuwe initiatieven steeds vroeger aan tafel, vaak via deelname aan de omgevingstafels die veel gemeenten organiseren.

Daarnaast ondersteunden we gemeenten actief bij de uitvoering van hun (wettelijke) taken en verantwoordelijkheden. Denk aan het beheren van geluidzones rondom industrieterreinen, het onderhouden en actualiseren van de regionale verkeers- en milieukaart (RVMK) en het opstellen van actieplannen naar aanleiding van eerder opgestelde geluidbelastingkaarten. Kleinere ad-hoc vragen en adviesverzoeken tot maximaal 30 uur maakten standaard deel uit van het jaarprogramma. Grote, integrale adviestrajecten voor ruimtelijke vraagstukken voerden we meestal op offertebasis uit.

Verder werkte OZHZ doelgericht aan het versterken van haar adviestaken en streven we naar nog meer integraliteit in onze werkzaamheden. Dat deden en doen we zowel intern—met onze eigen expertises en de collega's van vergunningverlening en toezicht—als extern, met het doel om gemeenten vanaf de start van een initiatief tot en met de uitvoering volledig te ontzorgen. Daarbij stemmen we onze adviestaken steeds vaker af met de collega's van VRZHZ en GGD. Zo kunnen we schijnbaar tegenstrijdige adviezen beter duiden en hoeft u niet bij drie verschillende loketten langs.

2. Overheidsgestuurde taken Regionaal

Actualiseren vergunningen

Minimaal eens per vijf jaar toetsen we vergunningen op actualiteit. Als actualiseren van de vergunning noodzakelijk is, starten we in hetzelfde jaar de procedure voor ambtelijke revisie. Meer dan in het verleden wordt het actualiseren van Vergunningen planmatig aangepakt. Zo waarborgen we dat we bedrijven kunnen houden aan de meest recente normen. Actualiseren is met het in werking treden van de Omgevingswet nog belangrijker geworden. Bedrijven moeten immers leges betalen voor het indienen van een vergunningaanvraag. En dat verhoogt de drempel voor het aanvragen.

Om 2025 ging het om 3 actualisatie toetsten waarvan we 4 actualisaties realiseerde.

De actualisatie van verschillende vergunningen vraagt in 2026 gerichte aandacht. Bij Tevan loopt de actualisatie gelijk op met een nieuwe aanvraag die in 2026 wordt ingediend. Hierdoor krijgt dit traject in datzelfde jaar een vervolg.

Voor Westfort laat de actualisatietoets uit 2025 zien dat de vergunning niet langer aansluit op de geldende wet- en regelgeving en de huidige bedrijfsomstandigheden. Daarom pakken we de actualisatie in 2026 op en werken we deze volledig uit.

De rioolwaterzuiveringsinstallatie in Gorinchem maakt onderdeel uit van een projectmatige aanpak voor alle zuiveringen in Zuid-Holland-Zuid. De beschikkingen worden gezamenlijk voorbereid en in 2026 verleend.

Basistoezicht op risico's en terugkerende verplichtingen

Het overheidsgestuurde toezicht richten we op het beperken van de risico's voor veiligheid en gezondheid, op de beheersing van vergunde activiteiten en de beheersing van (terugkerende) verplichtingen (waaronder energiebesparing).

Toezicht & handhaving gebruiksfase Hoog

Activiteiten in gebruiksfase hoog hebben het grootste risico voor de veiligheid en gezondheid van de leefomgeving. Het gaat om branches met een risicoscore van 6 of hoger voor milieu of brandveilig gebruik, aangevuld met de bedrijven met een lagere risicoscore die op basis van het Besluit Activiteiten Leefomgeving vergunningplichtig zijn. De bedrijven en instellingen met een hoge risicoscore controleren we grondig. De controlecyclus omvat 4 jaar waarin deze bedrijven volledig op de thema's veiligheid, gezondheid en duurzaamheid worden gecontroleerd. Dat gebeurt met meerdere controles binnen die cyclus. Heeft het bedrijf een milieuvergunning, maar een lagere risicoscore dan 6 controleren we het bedrijf in een frequentie van eens in de drie jaar. Denk hierbij aan de agrarische sector, windturbines en afvalwaterzuiveringen.

Toezicht & handhaving gebruiksfase Hoog	Raming aantal controles 2025	Realisatie aantal controles 2025
Jaarlijkse controle op basis van locatieplan	16	16
Controles eens per drie jaar	0	0
Totaal	16	16

In 2025 hebben we alle **16 geplande periodieke controles** binnen de categorie Hoog uitgevoerd. Daarmee is het jaarprogramma volledig gerealiseerd.

Bijzonderheden:

Van Boven

De controle bij Van Boven vroeg veel extra inzet. Het bedrijf ging eind 2024 failliet en maakte in 2025 een gedeeltelijke doorstart. Tijdens de controle bleek een deel van de locatie – waaronder de opslag van gevaarlijke stoffen en de tanks – nog onder beheer van de curator te vallen, terwijl de werkplaats alweer in gebruik was door Van Boven. Dit leidde tot onduidelijkheden en veel afstemming tussen verschillende partijen. Inmiddels is bekend dat het bedrijf eind 2025 opnieuw failliet is verklaard. Begin 2026 lopen we de situatie opnieuw na, met speciale aandacht voor de opslag van gevaarlijke stoffen en eventuele beëindiging daarvan.

Westfort

Binnen de categorie Hoog hebben we alleen bij Westfort handhavingsacties uitgevoerd. De slachterij ligt al enkele jaren stil en inmiddels is ook de afvalwaterzuivering buiten gebruik. Hierdoor kan het bedrijf niet zomaar opnieuw opstarten. Toch wil Westfort de vergunning behouden. Daarom hebben we de vergunning geactualiseerd en gecontroleerd. Tijdens deze werkzaamheden zagen we dat het onderhoud aan de installaties niet meer wordt uitgevoerd. Eind 2025 hebben we hierover een aanschrijving verstuurd. In 2026 starten we een handhavingstraject voor het keuren van de stookinstallaties, mede vanwege recidive.

Naleving en handhaving

De naleving ligt op 56%. Dit is lager dan de norm van 70%, maar nog steeds hoger dan het regionale gemiddelde van 42%.

Naleefgedrag is een belangrijk aandachtspunt. Met name op terugkerende verplichtingen, zoals periodiek onderhoud van brandmeldinstallaties, blijft deze achter. Een van de uitgangspunten onder de nieuwe nota VTH is dan ook dat we effectiever toezicht organiseren op deze terugkerende verplichtingen. We hopen en verwachten dat het naleefgedrag daardoor in de loop van de tijd verbeterd.

Handhavingsbeschikkingen Milieu

Op [deze kaart](#) ziet u aan welke bedrijven een last onder dwangsom of bestuursdwang is opgelegd vanwege een overtreding op milieugebied. Klik op het bedrijf om te zien wat de overtreding is. Zodra het handhavingstraject is afgerond, gaat het bedrijf weer van de kaart. Het gaat om overtredingen vanaf begin 2019.

Toezicht & Handhaving Midden Milieu, Energie en Bestaande bouw/brandveilig gebruik

Bij de locaties met een gemiddeld risico, vanaf 3.0 tot 6.0, houden we projectmatig toezicht. Vanaf 2025 noemen we dit Toezicht Midden. In de online jaarverslagomgeving leest u de resultaten van dit regiobrede programma in het [Toezicht Midden 2025 - OZHZ](#). Ook vindt u daar de resultaten per project, zoals [Controles in de glastuinbouw](#), [Nooit meer werken met ZZS](#) en [OZHZ duikt in de administratie van tankstations](#).

3. Overheidsgestuurde taken lokaal

Planmatig VTH-lokaal geprogrammeerd

Toezicht & Handhaving i.h.k.v. ondermijning

Omdat OZHZ veel controles uitvoert bij bedrijven kan OZHZ soms signalen van ondermijnende activiteiten oppikken. Op uw verzoek nam OZHZ in 2025 deel aan de overlegstructuur binnen de gemeente en aan enkele gezamenlijke ondermijningscontroles. Bij deze controles constateerde OZHZ milieuovertredingen. U leest meer over de integrale samenwerking bij de aanpak van ondermijnende criminaliteit in het online artikel [Samen sterk tegen ondermijning](#). Voor de aanpak van ondermijning was in 2025 meer budget beschikbaar dan benut.

4. Omgevingsgestuurde taken regionaal

Omgevingsgestuurd handelen volgt op alle aanvragen, meldingen, klachten en verzoeken van initiatiefnemers en inwoners. Het kort-cyclische toezicht dat hier direct uit voortkomt, is ook onderdeel van omgevingsgestuurde taken.

Vergunningen en meldingen milieu

In 2025 behandelden de vergunningverleners van OZHZ in Gorinchem meer vergunningaanvragen en meldingen op het gebied van milieu, dan geraamd in het jaarprogramma. De bestedingen waren daardoor ook hoger.

Onder toestemmingen en meldingen milieu vallen ook de informatieplicht, ontheffingen route gevaarlijke stoffen, laden en lossen vuurwerk en ambtelijk maatwerk.

In het onderstaande overzicht is voor 2025 zowel de raming als de realisatie opgenomen.

Vergunningen en meldingen milieu	Raming 2025	Realisatie 2025
Oprichtings- en wijzigingsvergunningen milieu	3	8
Toestemmingen en meldingen milieu	36	61

Aanvraag vergunning milieu Merwetank

Het bedrijf Merwetank is gelegen aan de Avelingen-Oost. Het bedrijf heeft een vergunning aangevraagd om andere afvalstoffen op te slaan. Het gaat om andere plantaardige oliën en gebruikt frituurvet (used cooking oils) dan eerder was toegestaan. De totale hoeveelheid afvalstoffen en de opslagcapaciteit blijven hetzelfde. Merwetank wil ook dat de vergunning wordt aangepast zodat vergelijkbare afvalstoffen, naast de al vergunde stoffen, mogen worden opgeslagen. Dit mag pas na een reactie van het bevoegd gezag. De vergunning is op 21 oktober 2025 verleend.

Meer toestemmingen en meldingen milieu dan geraamd

Er is sprake van een opvallend hoog aantal milieumeldingen en informatieplichten. Dit zijn vraaggestuurde taken die regelmatig om maatwerk vragen.

Online via www.ozhz.nl/vergunningenmeldingen leest u meer informatie over vergunningen en meldingen. Daar kunt u ook verleende omgevingsvergunningen milieu inkijken.

Een inkijk in het werk van onze vergunningverleners milieu bij OZHZ leest u in deze bijdragen op onze website: [bedrijf-breidt-uit-mag-dat-zomaar](#) en [vergunningen-verlenen-van-vroeger-tot-vandaag/](#)

Opleveringscontroles

Volgens de nota VTH voeren we bij nieuwe milieuvergunningen een opleveringscontrole uit. In 2025 hebben we 3 opleveringscontroles uitgevoerd.

Vergunningen en meldingen bodem

OZHZ voerde de wettelijke bodemtaken uit op basis van de Omgevingswet. We behandelden meldingen en namen maatwerkbesluiten voor milieubelastende bodemactiviteiten (MBA's). Voor bodem ging het vooral om graven, saneren en de tijdelijke opslag en toepassing van grond, baggerspecie en bouwstoffen.

Daarnaast ondersteunden we gemeenten met bodem- en PFAS-beleid en deelden we kennis via het ambtelijke bodemplatform. OZHZ registreerde bodeminformatie, maakte deze digitaal openbaar en zorgde dat deze toegankelijk was voor iedereen.

In het onderstaande overzicht is voor 2025 zowel de raming als de realisatie opgenomen.

Vergunningen en meldingen bodem	Raming 2025	realisatie 2025
Beschikking maatwerk bodem	2	0
Melden graven	30	17
Melden saneren	15	6
Toepassen en opslaan grond en bouwstoffen	40	21
Bodemtoets Bouw	7	3

Vanwege de werkzaamheden aan de A27 hebben we 21 meldingen ontvangen waar we 84 uur aan hebben besteedt.

[Hier leest u meer over](#) het toepassen van grond, zand en baggerspecie en de regels bij grondverzet.

Toestemmingen & Meldingen sloop/asbestverwijdering

In 2025 behandelde OZHZ meldingen en informatieplichten op het gebied van asbestsloop. Deze taken en de besteding zijn omgevingsgestuurd en in sterke mate afhankelijk van externe factoren, waaronder de conjunctuur.

Vergunningen & Meldingen Sloop	Raming 2025	Realisatie 2025
Toestemmingen en meldingen sloop	125	98

Omgevingsgestuurd basistoezicht op risico's en verplichtingen

Toezicht & Handhaving sloopfase bij asbestverwijdering

Tijdens de sloopfase zag OZHZ toe op bedrijfsmatige asbestverwijdering. We hielden rekening met de risicoklasse en de toepassing van het materiaal, en ervaringen met de uitvoerder. Een klein deel van dit toezicht richtte zich op illegale verwijdering van asbest. Ook zag OZHZ toe op het veilig slopen van gebouwen of gedeelten hiervan en de risico's die dit (bouwkundig) slopen heeft voor het openbare gebied. We besteedden meer tijd dan geraamd omdat per slooplocatie meer locatiebezoeken en vervolgacties nodig waren.

Omgevingsgestuurd basistoezicht op risico's en verplichtingen	Raming 2025	Realisatie 2025
Toezicht sloopfase/ asbestverwijdering	125	98

Toezicht & Handhaving bodem

OZHZ voerde wettelijke bodemtoezichttaken op grond van de Omgevingswet uit. Het ging hierbij hoofdzakelijk om het houden van toezicht op zogenaamde milieubelastende bodem activiteiten (MBA's). Voor bodem zijn de MBA's graven, saneren en tijdelijke opslag en toepassing van grond, baggerspecie en bouwstoffen van belang. Ook hielden we toezicht op niet gemelde activiteiten en op mobiele brekers. Zo voerden we in december diverse gebiedscontroles uit en stelden daarbij meerdere werkzaamheden vast waarvoor geen meldingen of informatieplichten waren ingediend. De constateringenvonden plaats op verschillende locaties binnen de gemeente, waaronder de Spijksedijk, Handelskade en Van Goghstraat/Haarwijk. Het afhandelen vroeg meer tijd dan bij een reguliere controle. Door deze extra inzet liep de totale besteding hoger op dan gepland. De bevindingen benadrukken het belang van gebiedsgericht toezicht en het tijdig signaleren van werkzaamheden zonder voorafgaande melding.

Omgevingsgestuurd basistoezicht op risico's en verplichtingen	Raming 2025	Realisatie 2025
Controle MBA graven	10	9
Controle MBA saneren	5	0
Controle toepassen en opslaan grond en bouwstoffen	15	4
Controle Overige OW-zaken	6	11
Toezicht mobiele brekers	1	2

Klachten, meldingen en verzoeken milieu

Klachten, meldingen en handhavingsverzoeken milieu over bedrijven en instellingen

OZHZ behandelde milieuklachten, -meldingen en handhavingsverzoeken, daarbij ging het om:

- Wachtdienst voor milieuzaken namens de gemeenten en provincie.
- Afhandelen van klachten over geluid, geur, afval, bodem, etc.
- Afhandelen van handhavingsverzoeken milieu
- Onderzoeken van bedrijfsmeldingen over ongewone voorvallen.
- Uitvoeren van onderzoeken en metingen.

Inwoners kunnen overlast 24/7 melden, telefonisch of digitaal. Zie: www.ozhz.nl/meld-overlast.

Vanaf 1 januari 2025 handelden we milieuklachten en -meldingen meer risicogestuurd, effectiever en efficiënter af. Voor meldingen zonder acuut gevaar voor veiligheid en/of gezondheid stelden we een grens in van drie meldingen alvorens de meldkamer de piketdienst oproept (uitgezonderd zijn locaties met een individuele aanpak). Vanuit dossiervorming voerden we vervolgens geplande controles uit, op momenten waar de kans op overtreding (en dus overlast) het grootst is. Gedurende 2025 evalueerden we deze nieuwe werkwijze, met positief resultaat: deze werkwijze blijven we vasthouden.

We behandelden 91 milieuklachten in 2025, dat is lager dan het geraamde aantal van 115.

De besteding is met 67% ook lager dan verwacht. Het jaar kende een relatief rustig verloop. Geen van de milieuklachten leidde tot een handhavingstraject

Op onze website leest u de achtergrondverhalen: [de-hele-zomer-zoemen-linda-werd-er-gek-van](#) en [geluid-door-laden-en-lossen](#).

Klachten, meldingen en verzoeken	Raming 2025	Realisatie 2025
Klachten en meldingen milieu over bedrijven en instellingen	115	91

Woo-verzoeken

Iedereen mag een verzoek om documenten doen op basis van de Wet Open Overheid. OZHZ handelt deze verzoeken af voor zover ze betrekking hebben op de taken die OZHZ uitvoert.

[Een Woo-verzoek indienen](#), via deze link leest u hoe dat in zijn werk gaat.

In uw gemeente zijn er geen WOO verzoeken ingediend.

Overige Omgevingsgestuurde taken regionaal

Bezwaar en beroep

OZHZ behandelde bezwaar- en beroepsschriften, bijvoorbeeld tegen verleende vergunningen of naar aanleiding van handhavingsbeschikkingen. In 2025 behandelden we één bezwaar- en beroepszaak voor uw gemeente.

5. Omgevingsgestuurde taken lokaal

Overige omgevingsgestuurde VTH-Taken

Toezicht Label C

Het project rond het energielabel C voor kantoren is in 2025 succesvol afgerond.

Sinds 1 januari 2023 moeten alle kantoren groter dan 100 m² beschikken over minimaal energielabel C. OZHZ hield in uw opdracht toezicht op deze verplichting.

In het jaarverslag [Toezicht Midden 2025](#) rapporteerden we over het project rond het energielabel C voor kantoren.

6. Expertise en advies

OZHZ adviseerde gemeenten bij ruimtelijke plannen en bood ondersteuning aan gemeenten bij de uitvoering van haar (wettelijke) taken en verantwoordelijkheden, zoals bijvoorbeeld het beheren van geluidzones rondom industrieterreinen, de regionale verkeers- en milieukaart (RVMK) en de geluidbelastingkaarten.

Grote (integrale) advieswerkzaamheden om ruimtelijke ontwikkelingen mogelijk te maken voerden we op offertebasis uit.

OZHZ heeft in gemeente Gorinchem zijn expertise ingezet voor uiteenlopende projecten en adviezen. Het gaat om expertise en advies op het vlak van:

- Lucht

- Omgevingsveiligheid
- Geluid en Licht
- Bodem en Water
- Duurzaamheid en Ecologie
- Omgevingsadvies

OZHZ streeft naar integraliteit bij advisering, omdat vaak het ene thema niet geheel los kan worden gezien van het andere thema.

We hebben in 2025 aanzienlijk meer uren besteed aan expertise- en adviestaken dan geraamd binnen het jaarprogramma (besteding 143%).

Bestedingen variëren afhankelijk van de vraag

De bestedingen binnen de verschillende werksoorten lopen sterk uiteen. Die verschillen hangen vooral samen met de vragen die gemeente Gorinchem bij ons uitzet.

Omgevingsveiligheid

Het Register Externe Veiligheidsrisico's (REV) verzamelt alle belangrijke informatie over risico's voor de externe veiligheid. Het register vormt de basis voor onze adviezen over externe veiligheid. In tegenstelling tot zijn voorganger, het Register risicosituaties gevaarlijke stoffen (RRGS), verplicht het Besluit kwaliteit leefomgeving het bevoegd gezag om meer typen milieubelastende activiteiten (mba's) in het REV op te nemen. Ook moeten we voor bestaande mba's meer gegevens registreren dan voorheen.

Hieronder staat een overzicht van de werkzaamheden die OZHZ in 2025 uitvoerde voor het REV.

Propaantanks

We werkten mee aan het landelijke project dat propaantanks opspoorde met luchtfoto's.

We analyseerden de gevonden tanks en registreerden ze vervolgens in het REV. Daarnaast schreven we de propaantankhouders aan om de benodigde gegevens te verkrijgen. Voor nieuwe meldingen voegden we extra informatie toe over de opstelplaats van de tankwagen, omdat de huidige wetgeving dit verplicht stelt.

Gasdruk meet- en regelstations

In 2025 voerden we de voorbereidende werkzaamheden uit voor het landelijke format voor bulkaanlevering van gasdruk meet- en regelstations categorie B. Via Stedin verzamelden we detailinformatie over deze stations, waaronder algemene adressen. Met deze gegevens lokaliseerden we een deel van de stations nauwkeurig. Die exacte locatiegegevens zijn nodig om het landelijke format te kunnen vullen. Het landelijke format is helaas nog niet beschikbaar.

Registratie tanken van vaartuigen

We bereidden in 2025 de registratie van de mba's "kleinschalig en grootschalig tanken van vaartuigen of drijvende werktuigen met brandstoffen" en "bunkerstations" voor.

Met deskresearch verzamelden we informatie over de installatiedatum en gebruikte brandstoffen. In 2026 bepalen we op basis van deze gegevens of deze mba's in het REV moeten worden opgenomen.

Controleren van risicocontouren

Voor meerdere bedrijven waarvoor kwantitatieve risicoanalyses (QRA's) zijn uitgevoerd, controleerden we of de risicocontouren klopten. Waar nodig voerden we de juiste contouren in. In enkele situaties voegden we nieuwe contouren toe, bijvoorbeeld na een nieuwe of gewijzigde vergunning die een nieuwe QRA vereiste.

Energieopslagsystemen

We inventariseerden alle meldingen en aanvragen voor energieopslagsystemen (EOS). Omdat de AMvB's van het Besluit kwaliteit leefomgeving (Bkl) en het Besluit activiteiten leefomgeving (Bal) op termijn wijzigen en EOS dan als mba worden opgenomen, willen we hierop vooruitlopen door de EOS nu al in het REV op te nemen.

Actuele kennis

We namen deel aan de periodieke REV-bronhoudersoverleggen om goed op de hoogte te blijven van relevante ontwikkelingen en om bovenstaande werkzaamheden zorgvuldig uit te voeren. Daarnaast borgden we nieuwe en gewijzigde informatie over mba's, zodat we deze correct konden opnemen in het REV. Dit betrof vooral informatie die initiatiefnemers indienden via het Digitaal Stelsel Omgevingswet (meldingen/aanvragen). Hiervoor richtten we applicaties optimaal in en verbeterden we de datakwaliteit.

Ondersteuning bij invoer kwetsbare gebouwen en locaties (KGL)

Naast de milieubelastende activiteiten met externe veiligheidsrisico's onderhielden we contact met gemeenten over het registreren van *kwetsbare gebouwen en locaties* (KGL). Hoewel deze taak bij gemeenten ligt, maakt de informatie wel deel uit van het REV. We ondersteunden gemeenten bij inhoudelijke vragen en bij het gebruik van de BGM-module.

Geluid en Licht: Samen versnellen naar geluidproductieplafonds

Door de Omgevingswet moeten gemeenten vóór eind 2031 gezoneerde industrieterreinen omzetten naar geluidproductieplafonds (GPP's) met een bijbehorend aandachtsgebied. Ook binnen uw gemeente is dit het geval.

Om welke industrieterreinen gaat het?

Binnen uw gemeente gaat het om de volgende gezoneerde industrieterreinen:

- Avelingen Oost
- Avelingen West
- Handelskade
- HW Zanen
- Langs de Linge

Via [Zonebeheer](#) kunt u de gebieden op de kaart bekijken en vindt u meer informatie.

Wie doet wat in de nieuwe situatie?

Door de omzetting naar geluidproductieplafonds voor industrieterreinen krijgt het omgevingsplan een centrale rol. Dit geeft verplichtingen voor een gemeente. In de kern:

- De gemeente stelt GPP's vast in het omgevingsplan en neemt regels over activiteiten op om naleving te garanderen. Dit raakt ook bouw en gebruik. OZHZ denkt hierbij actief mee.
- Na vaststelling in het omgevingsplan voert OZHZ, namens de gemeente, de gegevens door in het verplichte geluidregister.
- De gemeente moet vervolgens het totale geluid bewaken. OZHZ monitort, namens de gemeente, of er geen (dreigende) overschrijdingen van GPP's zijn.
- De gemeente moet maatregelen nemen bij (dreigende) overschrijdingen van GPP's.

Voor een goede taakuitvoering zijn OZHZ en gemeenten dus op elkaar aangewezen.

Waarom een nieuwe aanpak?

In Zuid-Holland Zuid staan we voor de uitdaging om 28 gezoneerde industrieterreinen tijdig om te zetten. Het omzettingsproces verliep tot medio 2025 niet soepel. U bent hierin als gemeente meegenomen. Uit onze analyse blijkt dat een meerjarige, projectmatige aanpak ontbreekt. OZHZ en gemeenten zijn van voorbereiding tot monitoring afhankelijk van elkaar om aan de wettelijke verplichtingen te voldoen. Het loopt in de praktijk al regelmatig spaak in de voorbereiding. Een goede samenwerking tussen de gemeente en OZHZ is dus cruciaal.

Hoe ziet de gezamenlijke projectaanpak eruit?

We hebben een projectaanpak opgesteld met een geprioriteerde meerjarenplanning. De uitgangspunten:

- Coproductie: de basis is dat het gehele project een coproductie is tussen OZHZ en gemeenten. Dit vraagt van beide partijen onder meer commitment om tot actie te komen, draagvlak voor de nieuwe meerjarenplanning, het beschikbaar stellen van capaciteit en investeren in communicatie & cultuur zoals elkaar scherp houden in het opvolgen van acties.
- Pionieren/snelle leerlijn: meters maken in het volledige omzettingsproces, inclusief planologische borging en monitoring, met inzet van elkaars kennis. We hanteren een opbouw in generieke leerdoelen in complexiteit en aantal bedrijven.

- Generiek toepassen: ervaringen uit het pionieren gebruiken we voor vergelijkbare terreinen.
- Afwijkend in voorfase: aan de voorkant filteren we op de terreinen die:
 - speciaal zijn en zich daardoor niet lenen voor een generieke aanpak
 - duidelijk technisch en/of planologisch afwijkend zijn in het voorbereidend werk

Samen met gemeenten bepalen we eerst de strategie – juridisch en technisch – om deze terreinen omzetbaar te maken.

Duurzaamheid en Ecologie

Samen bouwen aan een circulaire regio!

De tien gemeenten in Zuid-Holland Zuid werken intensief samen aan een circulaire economie (CE). Dat is belangrijk, omdat we zo afval verminderen, grondstoffen besparen en de leefomgeving gezond houden. In januari 2025 is deze samenwerking bestuurlijk ondertekend door alle gemeenten en de provincie. We werken samen op de thema's beleid, bedrijvigheid en bouw. Daarna zijn we meteen begonnen met het verdelen van de actielijnen, het aanwijzen van trekkers, het opstellen van doelen en het inrichten van een duidelijke overlegstructuur. In 2025 deden we veel onderzoek, zowel extern als via enquêtes onder gemeenten. Hiermee bepalen we samen een richting en zoeken we de samenwerking met bestaande initiatieven. Eind 2025 startten we een regionale verkenning naar de mogelijkheid van gezamenlijk circulair beleid.

VTH

Binnen vergunningverlening, toezicht en handhaving sloten we aan bij de landelijke CE in VTH-groep binnen de rijk-regio krachtenbundeling. Hierin werken we aan een nieuwe set bouwstenen voor het verankeren van CE in VTH, zowel inhoudelijk als borging bij onze opdrachtgevers. De kennis die we daar ophalen, gebruiken we direct in onze regio. Zo zorgen we ervoor dat landelijke ontwikkelingen ook lokaal bijdragen aan een veilige, gezonde en circulaire economie.

Daarnaast werken we mee aan de landelijke ontwikkeling van voorschriften op het gebied van afvalpreventie en grondstoffenefficiëntie. We namen deze voorschriften afgelopen jaar ook op in een conceptbeschikking voor een gemeentelijk bedrijf in onze regio.

Data

Goede data helpt gemeenten om keuzes te maken. In 2025 vernieuwde de provincie Zuid-Holland de LMA (Landelijk Meldpunt Afvalstoffen)-gegevens op circulair.biz. OZHZ vertaalde deze data naar heldere visualisaties. In plaats van lange Excel-lijsten maakten we overzichtelijke grafieken en diagrammen. Hierdoor zien gemeenten in één oogopslag waar kansen en knelpunten liggen, bijvoorbeeld per bedrijventerrein, per gemeente of voor de hele regio Zuid-Holland Zuid. Samen met de provincie Zuid-Holland combineren we LMA-data (afvalstromen) met LISA-data (werkgelegenheid). Dit project loopt in 2026 verder.

Bedrijven

Bedrijven spelen een sleutelrol in de circulaire economie. Tijdens de bestuurlijke bijeenkomst over Circulaire Economie die we in 2025 organiseerden, benadrukten wethouders dat het belangrijk is om actief aansluiting te zoeken bij bedrijven. In oktober 2025 organiseerden we daarom de eerste bijeenkomst aan een innovatietafel circulaire bouw, samen met 20 ondernemers, de Duurzaamheidsfabriek, gemeenten en OZHZ. In februari 2026 volgt een tweede sessie. Zo werken we gezamenlijk aan een regionale basis voor circulair bouwen, zodat vraag en aanbod beter op elkaar aansluiten.

Energie

Met toezicht én stimulering ondersteunen we gemeenten en de provincie bij de energietransitie. Naast energiecontroles is het stimulerende spoor essentieel om de regionale doelen te halen. Dit spoor richt zich op preventie: we denken vroegtijdig mee, stimuleren bedrijven om verder te gaan dan het wettelijk minimum en voorkomen zo tijdrovende handhaving achteraf. We baseren dit werk op data en actuele kennis van innovatieve ontwikkelingen. Daarnaast hielpen we uw gemeente bij urgente vraagstukken, zoals netcongestie.

In de gemeente Gorinchem heeft OZHZ bedrijventerrein Avelingen West geïnventariseerd. We hebben duidelijke factsheets opgesteld die inzicht geven in de kansen en mogelijkheden op het terrein. Op basis van deze inventarisatie gaan we met de gemeente in gesprek om te bepalen waar de grootste verbetering te behalen is en welke aanpak daarbij past. De regionale aanpak biedt ruimte voor gemeentelijk maatwerk. In uw gemeente lag de focus in 2025 op de volgende hoofdthema's:

Dataverzameling

Met een digitale checklist tijdens energiecontroles verzamelen we nu relevante data. We presenteerden de mogelijkheden van deze informatie aan de gemeenten. De data laat niet alleen zien welke verplichte maatregelen bedrijven nog moeten uitvoeren, maar geeft ook inzicht in duurzame plannen en ambities van ondernemers. Dat is essentieel om toekomstige netcongestie te voorspellen.

Een voorbeeld: als een logistiek bedrijf de vloot wil elektrificeren, heeft dat direct impact op de beschikbare capaciteit van het lokale elektriciteitsnet.

Innovatie

We zijn actief betrokken bij meerdere innovatieve ontwikkelingen. In de regio ontstaan bijvoorbeeld energiecoöperaties die energie-uitwisseling tussen bedrijven mogelijk maken. Wij praten mee, denken vooruit en volgen nieuwe energiedragers zoals waterstof, batterijopslag, warmtenetten en windenergie.

Daarbij betrekken we nadrukkelijk onze VTH-collega's, zodat we in een vroeg stadium juridische uitdagingen kunnen signaleren. De huidige wetgeving biedt namelijk nog niet altijd ruimte voor innovatieve initiatieven.

In 2025 verdiepten we ons verder in Energie Opslag Systemen (EOS). We onderzochten welke batterijtypen beschikbaar zijn of er binnenkort komen, en hoe deze systemen passen binnen bestaande regelgeving. Binnen OZHZ richtten we een werkgroep op die EOS-aanvragen bespreekt en leert van praktijkervaringen. Zo borgen we de veiligheid én voorkomen we onnodige vertraging in vergunningprocedures.

Zorgconvenant

In 2023 sloten verschillende zorginstellingen en gemeenten in Zuid-Holland Zuid een zorgconvenant. In uw gemeente gaat het om zorginstellingen die voldoen aan wettelijke verplichtingen, maar extra tijd krijgen in ruil voor extra duurzame stappen. Alle deelnemende instellingen moeten minimaal het certificaat *Milieuthermometer Zorg brons* behalen. Inmiddels heeft bijna de helft dat niveau bereikt.

Naast gezamenlijke sessies voerden we in 2025 ook individuele gesprekken met instellingen. Daarmee brachten we hun specifieke behoeften en knelpunten helder in beeld.

Schoolconvenant

In 2025 bespraken we het schoolconvenant met de gemeenten en informeerden we meerdere schoolbesturen over de beschikbare ondersteuning. Scholen kunnen gebruikmaken van het Ontzorgingsprogramma Maatschappelijk Vastgoed van de provincie Zuid-Holland. Ze kunnen daarnaast deelnemen aan het regionale convenant. Net als bij het zorgconvenant draait dit om samenwerking en kennisdeling, met als doel scholen te helpen bij het nemen van duurzame maatregelen

Omgevingsadvies

De gemeente Gorinchem heeft de afgelopen periode verschillende locaties onderzocht voor mogelijke opvang. Eerst maakten zij een globale selectie om te bepalen welke locaties in basis geschikt waren. Op basis van deze eerste beoordeling werkten zij twee locaties verder uit en onderzochten deze nader. De Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid (OZHZ) stelde voor beide locaties een onafhankelijk advies op. In dit advies richtten wij ons specifiek op de thema's geluid en (externe) veiligheid, omdat deze factoren essentieel zijn voor een verantwoorde en veilige opvang. De aandachtspunten die uit dit onderzoek naar voren kwamen, nemen we mee in de verdere afwegingen en besluitvorming.

De advisering over milieuregels in het door elke gemeenten op te stellen definitieve omgevingsplan verloopt vooral via een regionaal samenwerkingsproject.

Als basis hiervoor heeft OZHZ in mei 2025 een uitgebreide en actuele versie van de "Handreiking Milieu, bouwen en duurzaamheid in het Omgevingsplan" opgesteld.

De handreiking is speciaal voor medewerkers van gemeenten die het omgevingsplan maken en omgevingsdiensten die hierbij adviseren. De samenvatting van ieder thema is ook interessant voor andere geïnteresseerden zoals bestuurders en managers. Op onze website vindt u [de handreiking](#).

7. De belangrijkste cijfers

Om ons werk goed uit te voeren in uw gemeente, sprak OZHZ een budget met u af van € 744.914,-

In het hele jaar 2025 hebben wij € 812.481,- besteed, dat is **109,1%** van het beschikbare bedrag. Dit betekent dat we meer hebben besteed dan verwacht. Hieronder wordt dit verklaard.

Waar werd meer tijd aan besteed dan verwacht?

- **Advies derden/onderzoekskosten/Materieel budget.** De kosten voor de huur van de E-noses worden vanaf 2025 grotendeels door de Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT) betaald, maar medio 2025 is besloten om voor alle gemeenten in de regio het Centraal Instrument Monitoring Luchtkwaliteit (CIMLK) te laten actualiseren. Naast het actualiseren van verkeersgegevens, wordt dan achterstallig onderhoud aan onze modelinvoer uitgevoerd. Het gaat om een eenmalige opdracht voor de monitoringsronde 2025. Wat levert een actualisatie op? Veel wegen in onze regio zijn op dit moment niet of niet goed gemodelleerd in het verkeersmodel. Naast wegen en verkeersintensiteiten is er een groot aantal factoren in het model die van grote invloed zijn op de uitkomst van berekeningen. Dit gaat over aanwezigheid van bebouwing, bomen, tunnels, geluidbescherming maar ook weghoogte en het type rekenmethode. Het wegennetwerk en de milieukeurmerken zijn sinds het begin van het NSL in 2010 niet meer bijgewerkt en daarom toe aan een actualisatie. Wij hebben door de actualisatie een completer en actueler beeld van de luchtkwaliteit in onze regio gekregen. Het wordt steeds belangrijker om op groter detailniveau inzichten te hebben ten behoeve van bijvoorbeeld gezondheidsberekeningen.

- **Omgevingsgestuurd basistoezicht op risico's en verplichtingen.** Met name toezicht op sloop en toezicht bodem laten een hoge besteding zien, terwijl de aantallen achter bleven. Dit kwam omdat per slooplocatie meer locatiebezoeken en vervolgacties nodig waren.
- De bodemwerkzaamheden waren onvoldoende meegenomen in het jaarprogramma 2025. Afspraak was dat overbesteding op deze taken wordt afgerekend op het totaal van het jaarprogramma.
- **Vergunningen & Meldingen Bodem.** Forse overschrijding veroorzaakt door alle werkzaamheden m.b.t. de A27.
- **Bezwaar en Beroep.** Betrof o.a. het beroep van de Betonmortelcentrale Gorkum BV over geluid, en bezwaren van Buijs Gorinchem B.V. en Buijs Leerdam Holding B.V. tegen een last onder dwangsom.
- **Expertise- en adviestaken**
 - Omgevingsveiligheid: Voor Gorinchem hebben wij vooral geadviseerd over omgevingsveiligheid als onderdeel van omgevingsvergunningen. Zo zijn wij betrokken geweest bij de actualisaties van de omgevingsvergunningen van Tevan en PreZero. Wij hebben geadviseerd over de considerans en voorschriften met betrekking tot omgevingsveiligheid. Wij hebben ook het vooroverleg gevoerd en geadviseerd over het plaatsen van een energieopslagsysteem (EOS) en het opslaan van batterijen voor schepen bij Damen Shipyards.
 - Duurzaamheid en circulair: Bij aanvang van het jaarprogramma 2025 was bekend dat het duurzaamheidsbudget onvoldoende was om alle (regionale) werkzaamheden uit te voeren. Het gaat hierbij om de Circulaire agenda en het stimuleren van energiebesparing bij inrichtingen (zorg- en scholen convenant). De overbesteding kon gedeeltelijk worden opgevangen binnen het jaarprogramma.
 - Omgevingsadvies: Afgelopen tijd zijn medewerkers van omgevingsadvies samen met een collega van gemeente Gorinchem de tijdelijke vervangers geweest van de vertrekkende milieumambtenaar Martin Bos. Hierdoor heeft OZHZ gevarieerde vragen gekregen van zowel vergunningverlening als ruimtelijke ordening tot handhaving. Met de komst van de nieuwe beleidsmedewerker milieu mag worden aangenomen dat dit effect geleidelijk aan zal afnemen. Daarnaast is OZHZ betrokken bij het gebiedspaspoort voor 3 woonwijken. Gebiedspaspoorten zijn (omgevings)visies voor deelgebieden van Gorinchem. Op de voorhand heeft OZHZ meegedacht over de milieugevolgen inzake de botsingen (keuzes) binnen de woonwijken. Momenteel werkt OZHZ mee aan de beoordeling van de milieugevolgen en aanverwante gevolgen van de gekozen botsingen. Zeer recent is van OZHZ een uitleg over de MER(procedure) gegeven. Waarbij veel praktijkvoorbeelden zijn besproken en beoordeeld.
 - Geluidtaken en zonebeheer regulier: Hogere inzet op geluid gerelateerd, o.a. in verband met bezwaren en adviezen.

Waar werd minder tijd aan besteed dan verwacht?

- **Overheidsgestuurde taken regionaal**

- Actualiseren vergunningen milieu: In Gorinchem zijn 4 actualisaties opgestart. Uit ervaring bij andere gemeenten blijkt dat het actualiseren van omgevingsvergunningen milieu lastiger is dan gedacht. Dit komt vooral door het gefragmenteerde overgangsrecht en het gedeeltelijk vervallen van de vergunningplicht voor een bedrijf. Deze wetwijzigingen zorgen voor veel voorbereiding en uitzoekwerk. Momenteel schrijven we een aantal formats voor de actualisaties. We investeren tijd aan de voorkant en dat zal in de toekomst juist tijdswinst opleveren. Het gaat nu om scheepswerven en RWZI's. Ook lopen we tegen het probleem aan dat bedrijven soms niet willen meewerken en geen gegevens willen aanleveren. Om hiervoor een oplossing te vinden, startten we een project in samenwerking met Toezicht om deze bedrijven gezamenlijk op te pakken. Dit leverde al positieve resultaten op.

- **Overheidsgestuurde taken lokaal**

- Dit beperkte budget voor ondermijningstoezicht is sterk afhankelijk van concrete opdrachten vanuit de gemeente. Omdat er in 2025 relatief weinig specifieke verzoeken binnenkwamen, bleef de besteding beperkt. De samenwerking bij integrale controles verliep goed. Zie [Samen sterk tegen ondermijning](#).

- **Omgevingsgestuurde taken regionaal**

- Klachten, meldingen en verzoeken: Ondanks een piek in de zomer bleef het totaal aantal ontvangen milieu-gerelateerde klachten en meldingen iets onder de raming.
- Vergunningen & Meldingen Sloop bij asbestverwijdering: Er zijn minder aanvragen gedaan dan verwacht.

Bijlagen

Bijlage A: Financieel overzicht

Jaarprogramma Gemeente Gorinchem 2025

	Structureel Budget 2025	Incidenteel Budget 2025	Totaal Budget 2025	Totaal Realisatie 2025	
Algemene taken	88.715	-	88.715	90.331	102%
Thema's ontwikkeling en beheer	30.238	-	30.238	30.092	100%
Regionale Generieke taken	55.822	-	55.822	55.822	100%
Data & Analyse	-	-	-	-	
Advies derden/ onderzoekskosten/ materieel budget	2.655	-	2.655	4.417	166%
Overheidsgestuurde taken regionaal	242.441	-	242.441	218.688	90%
Actualiseren vergunningen	34.188	-	34.188	13.816	40%
Basistoezicht op risico's en terugkerende verplichtingen	193.259	-	193.259	185.029	96%
Overige	14.994	-	14.994	19.843	132%
Overheidsgestuurde taken lokaal	13.500	-	13.500	4.948	37%
Planmatige lokale VTH- taken	13.500	-	13.500	4.948	37%
Omgevingsgestuurde taken regionaal	275.531	-0	275.531	319.502	116%
Vergunningen & Meldingen Milieu	88.710	-	88.710	102.899	116%
Vergunningen & Meldingen Bodem	13.765	-0	13.765	40.908	297%
Vergunningen & Meldingen Bouw en Sloop	20.000	-	20.000	13.242	66%
Omgevingsgestuurd basistoezicht op risico's en verplichtingen	60.723	-0	60.723	94.495	156%
Klachten, meldingen en verzoeken	68.848	-	68.848	44.782	65%
Overige	23.485	-	23.485	23.176	99%
Omgevingsgestuurde taken lokaal	-	-	-	562	
APV en Drank- en horecawet	-	-	-	-	
Lokale omgevingsgestuurde VTH- taken overig	-	-	-	562	
Expertise- en adviestaken	95.365	29.361	124.726	178.454	143%
Lucht	6.083	-	6.083	10.628	175%
Omgevingsveiligheid	9.229	-	9.229	20.569	223%
Geluid en Licht	45.658	29.361	75.019	90.690	121%
Bodem en Water	15.768	-	15.768	15.353	97%
Duurzaamheid en Ecologie	3.360	-	3.360	7.857	234%
Omgevingsadvies	11.998	-	11.998	31.244	260%
Overige	3.268	-	3.268	2.112	65%
Subtotaal	715.552	29.361	744.912	812.485	109%
Onverdeelde restanten	-	-	-	-	
Overheveling kosten	-	-	-	-	
Verschillen afronding en facturatie	1	-	1	-	
Totaal	715.553	29.361	744.914	812.485	109%